

Vladislav Mirvald kompletně komplementární

■ Mirvaldovo malování: řád a náhoda, organizace a chaos, život sám
Emeritní profesor lounského gymnázia Vladislav Mirvald vystavuje až do konce roku své díla v pražské Galerii Václava Špály na Národní třídě. Zatímco lounská veřejnost, která zčásti galerii během vernisáže zaplnila, věděla, do „čeho jde“, Praha Mirvalda teprve objevuje - a je (v tom nejlepším smyslu) šokována. „Nestačil jsem věřit svým očím, když jsem poprvé Mirvaldovo dílo viděl“, přiznal Mirvaldův galerista. Nabízíme vám hned dva pohledy na Mirvaldovo dílo: jak z pera autora, tak úvodní slovo Josefa Hlaváčka, který výstavu zahajoval.

■ Poprvé napovězeno

„První paní napověda se dostavila za noci, kdy se nedalo spát: pod okny fakulty v Ústí nad Labem dejmala chemička, která začínajícího asistenta výtvarné výchovy nenechala spát, a tak se štipajícíma očima si četl“, začíná vzpomínky Vladislav Mirvald. A pokračuje: „Spánek zahladila drobná kapitalka o Brownově pohybu, která se týká věčného pohybu molekul vody. Pohyb je vidět, když do sklenice vody přidáme dostatečně malé zlomky hmoty (o rozměru jedné tisícin milimetru). Pohyby mají výkyvy tím větší, čím jsou zlomky menší. Problém viditelnosti mě po celý rok budil častěji, než čoudy chemický. Těmi dostatečně drobnými kousky totiž oplývá tuš. Namocný papír se položí na vodorovnou podložku, několik vteřin se počká, až se hladina ustálí, a pak se redispersen namocným v tuší dělá kaňky. Redispers má tu výhodu, že jím lze vodní hladinu probodnout nebo tuš leopodně klást jen na povrch hladiny. Výsledek je jiný. Nejzajímavější není ovšem výsledek, nýbrž kaňka sama, totiž způsob, jímž se kaňky prohánějí po namocené ploše. Kaňkaž vznikly v roce 1961 a jejich koncem byl rok 1963.“

■ Druhou napovězeno

„Druhou kapitolou tvorby byla deskriptivní geometrie, což tenkrát po roce 1945 bylo jedinou možností, jak vystudovat aprobaci, jejmž druhým předmětem byla výtvarná výchova.“

pokračuje Vladislav Mirvald: „Na vyšším stupni gymnázia bylo možno si zvolit buď deskriptivní nebo německou konverzaci. Goethův Mefisto vyhrál němcinu, takže na maturitním vysvědčení byla známka z konverzace anikoli deskriptivní. Od října do prosince jsem chodil do kurzu, který pořádala katedra deskriptivní sídli v ulici v selevy známým jménem: Na Bojišti. Ač mě pilně mořili i lounští absolventi realky (cestou do Dejvic se na opencí okna tramvaje prstem kreslily příklady), se kterými jsem bydlel na koleji, tlařla se mi kolena, když jsem vstoupil na Štědrý večer do prvního patra školy Na Bojišti. Válečné zdržení donutilo examinatora docenta Výchyla, že zvolil právě tento den. Nehnul jsem se, takže se na mě dostalo kolem 16. hodiny. Protože se na koleji při slavení dostaly mě prsty mezi panty dveří, přišel jsem se zachycanou rukou, takže pan docent rysoval na můj pokyn. A protože ten byl dost často správný - v tom někdo zaklepal a pravil: „Františku, je Štědrý večer, pojď domů“. František matce odpověděl: „Až ho dodeřám“. Naproti už v oknech začaly zářit svíčky, když pravil: „Zajdete si na děkanství, tam Vám zatím index vymění na index řádného posluchače.“ A tak jsem spolu s výtvarnou výchovou mohl studovat předmět, který se dorozumívá touto řečí: Nevlastní bod leží na nevlastní přímce, když existuje vlastní přímká obsahující nevlastní bod, která je rovnoběžná s vlastní rovinou pro-

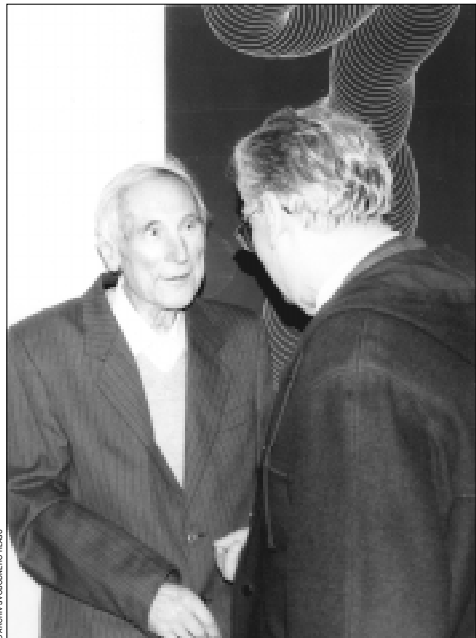
cházející nevlastní přímkou. Že z názvu i pojetí mých výtvarných prací tu ionde ukápné miligram srandy, poznal jediný profesor Hlaváček, který to v Rombergových křivkách dešifroval. Ostatně ani vznik těchto křivek není bez původu. Jsou známem rovnovážného stavu, který se zaznamenává při zavřených očích. Provázem se připevni na temeno hlavy korková zátká opatřená otvorem, do něhož se zastrčí tužka. Se zavřenými očima se udeřá několik dřepů, hlava se hledáním rovnováhy rozkymácí a toto hledání rovnováhy se opisí tužkou na destičku, kterou někdo nad tužkou přidrží. Tyto křivky pak slouží jako středy kružnic.“

■ Potřetí napovězeno

„Kapitolou třetí jsou geometrická zátěši, která v současnosti, jakožto zátěši, páchnou starobou. Ústecké Činohermi studio chtělo menší výstavu ve foyeru a mě nic jiného nenapadlo, že Ladovy zabičky. Téma, ze kterého výdsky vyšlo něco podobného dvěma půlkám rozčtvrceného prasete. Přivrdil jsem a zavedl něco jako geometrická tělesa; takže v hranolech, jehlanech a zborcených plochách půlky prasete přestaly sídlit. A téma jsem odložil do doby, kdy se profesor Hlaváček vrátil z New Yorku a přivezl mi Muzea moderního umění katalog Sol Le Witt Printe 1970 - 1995 a tím, že ta má geometrická témata jsou o dva, tři roky starší. S radostí jsem zalovil v almaré, odkud vypadly oleje 51 x 39, 5 datované rokem 1975, 1974, 1976..., zatímco jeho „deskriptivní geometrie“ nese datum 1986, 1987... Takže deskriptivní geometrie i pane docenta Výchyla: buďte hodné zdraví. Tolik k výstavě v Galerii Václava Špály, kde jsem poprvé vystavoval s Křivčatkou 1963.“ končí své vzpomínky Vladislav Mirvald.

■ Řád a náhoda, organizace a chaos

„Je to dnes více než 36 let, co v této výstavní síni viseli první kaňkáž Vladislava Mirvalda“, zahájil úvodní slovo profesor Hlaváček: „Bylo to v dubnu 1964 na první výstavě skupiny Křivčatka. Jak název napovídá, měla se v této skupině střetávat všechna tehdy významnější výtvarná směrování, a skutečně tomu tak bylo. V Křivčatce se tak formoval i jeden významný proud české výtvarné scény na počátku šedesátých let, totiž neokonstruktivismus. K tomu se Vladislav Mirvald připojil o málo později: jeho kaňkáž patřily tehdy spíše k projevu opacnému, k informelu. Dostal se k nim pozvolným vývojem ze svého původního - a vlastně nikdy zcela neopuštěného - východiska, totiž z krajinnalby téměř barbizonského ražení. Jeho krajiny brzy přestávaly s lokální barevností a přebíraly hedonistický fauvistický dvojnásob doplnkových barev, převážně červené a modré. Ten hedonismus, ta rozkoš, ta barevná slast patřil krajíně Středohorí, která se Mirvaldovi stala máchovskou zemí milovanou. Ale na této komplementaritě Mirvald nepřestal. Nadlehčené légerovské křivky kaligraficky poletující bílou prázdni papíru ještě sugerují křivky Středohorí, ale jejich vlastní barevná komplementarita už připravuje doplněk ním samotným: vedle zobrazujících krajin se začnou objevovat tušové - všeho obrazování se vzdávající - doteky štětcem rozpiplující se a mnohdy i zamrzající na navlečeném papíru. Od této chvíle - ajsme dnes od ní vzdáleni, jak jsem se už zmínil na začátku, doberých skoro čtyřicet let - půjdou vedle sebe v Mirvaldově tvorbě na jedné straně krajiny a na druhé straně abstraktní kresby, brzy se řadící do geometrizujících struktur, přebírají do krajin doplnkovou barevnost, zprvu

Vladislav Mirvald vystavuje do konce roku v pražské Galerii Václava Špály.

v protikladu černé a bílé, později červené a modré a mnoha dalších barev. Komplementarita se oyzývá i v těch nejabsurdnějších moaré, undulačních válích či Rombergových křivkách, jímž se Mirvald od druhé poloviny šedesátých let zapsal nesmazatelně do historie českého neokonstruktivního projevu. Snad ještě jednu z mnoha Mirvaldových komplementarit musíme nakonec zmínit. Zá-

leží v tom, že i konstruktivisté na jedné straně působí jako kružnicový výř prísne geometrický, ponoriť-ll se však do malstrojného jeho křivek a moaré, sledá-ta, že prísnot geometrie diskreditují a strhávají jí do kataklysmat náhody a chaosu. Řád a náhoda, organizace a chaos, život sám. Takové je Mirvaldovo malování a poselství.“ uzavřel

Josef Hlaváček.

Rozvodný závod Louny končí po dvaceti letech činnost

■ Severočeská energetika se připravuje na třetí tisíciletí změnou řízení

LOUNY - Za několik dnů skončí další tisíciletí a 1. leden 2001 si zapíše do historie i Severočeská energetika Děčín (SČE).

■ Elektrárny, rozvodny, vedení...

Její stoletá historie začíná v roce 1891, kdy se uskutečnil první veřejný rozvod elektřiny - v Jablonci nad Nisou. Za tu dobu vzniklo mnoho energetických zdrojů v podobě malých vodních elektráren i velkých uhelných elektráren, tisíce transformačních stanic, stovky rozvodů a kilometrů vedení nízkého i vysokého napětí. Rozvoj byl zaznamenán i v organizačním uspořádání elektroenergetiky v severních Čechách, zejména ve změnách v podřízenosti po roce 1945. O tom svědčí i jednotlivé názvy: SEVČE - Severočeské elektrárny, RUT - Ústecké ener-

getické rozvodné závody se sídlem v Děčíně, RDČ - Energetické rozvodné závody Děčín a posléze SČE - Severočeské energetické závody Děčín se stírající se změnou právní subjektivity - národní, státní, koncernový podnik a v poslední době akciová společnost. Zajímavé je, že ještě dnes se velmi často používá pro pracovníky této společnosti výraz „Ruťáci“.

■ Jak závod vznikl

U příležitosti změn v řízení společnosti ze závodového, založení na územním principu, na procesní řízení, se za uplynulých lety závod SČE Louny ohlíží jeho ředitel Ing. Josef

Krulich. „Tato jednotka vznikla v roce 1961 v návaznosti na územní reorganizaci nově vytvořených okresů Severočeského kraje. Cílem úprav v roce 1961 bylo uvést do souladu nové uspořádání státu s organizačním strukturou energetiky. Proto příkazem ministra energetiky z června 1960 a na základě zřizovací listiny ministra paliv a energetiky z prosince 1960 byl k 1. lednu 1961 zřízen Severočeské energetické závody, národní podnik. Vznikly z majetkových podstat Energetických rozvodných závodů Děčín, Energetických rozvodných závodů Literec a z části národního podniku Energetické rozvodné závody Karlovy Vary. Okresní závod Louny se stal jedním z deseti závodů a řídil obvodové služby Louny, Žatec, Podbořany. Podbořany a okolí tedy v té době přešlo ze západních Čech pod správu Severočeské energetiky“, vzpomíná Ing. Krulich.

■ Jak vznikala sídliště

„Od roku 1980 pod Louny přešli Chomutov, Kadaň, Most, Litvínov, středisko přenosové soustavy Hradeč, Výškov a více detašovaných pracovišť. S rozvojem výroby, růstem sídlišť a městských čtvrtí rostly i požadavky na dodávky energie. Musely

být rekonstruovány a rozšířeny 110 kV transformovny v Lounech, Žatci a Podbořanech. Vznikly desítky nových distribučních stanic, které transformovaly napětí z vysokého na nízké, které se pak dostává k zákazníkům. Vytvářeny byly desítky kilometrů kabelových rozvodů vysokého i nízkého napětí, zrekonstruovány stovky kilometrů nadzemních vedení. V tehdejší organizační struktuře bylo také Oddělení učiliště v Žatci. Se zvyšováním rozsahu zařízení a náročnosti na řízení soustavy vysokého napětí byl v roce 1976 zřízen rájonní dispečink Žatec, který ovládal uzly v Mostě a Teplicích. Teprve později se vznikem optimalizovaných závodů vznikly dispečinky, které dálkově ovládají elektrizační soustavu“, pokračuje ve vzpomínkách Ing. Krulich.

■ Osmdesátá léta

„To velmi souvisí s dalším mezníkem v organizačním uspořádání Severočeské energetiky. V roce 1980 bylo zrušeno deset rozvodných závodů, jejichž území se krylo s územím okresů, a byly vytvořeny čtyři a závod Louny byl jedním z nich. Do jeho působnosti přibývaly okresy Most a Chomutov. Závod se stal personálně posíleným celkem a struktura se dostala do souladu se systémem sítě. To období lze charakterizovat jako vrchol decentralizace výkonových činností - ředitelství podniku převzalo úlohu řídicí a koordinátory. Závod byl schopen zajišťovat veškeré práce související se sítími vysokého i nízkého napětí, s investiční výstavbou projektě a realizací a s kompletním servisem pro zákazníka malou a velkou odběratelskou vět-

ně řízení obchodní činnosti. Osmdesátá léta byla dobou největšího rozvoje závodů. Tato organizační jednotka měla více než 500 pracovníků a obhospoďovala území o rozloze 2.279 km2. Po stránce obchodní to představuje více než 153 tisíc zákazníků v domácnostech, přes 27 tisíc zákazníků z řad podnikatelů a 429 velkoobdobatelů. Po stránce provozní to činilo téměř 1.360 transformačních stanic, čtyřicet rozvodů a spínacích stanic vysokého a velmi vysokého napětí, hodné stovek kilometrů vedení vysokého a nízkého napětí.“ říká Ing. Krulich.

■ Budoucnost si žádá změnu

Koncem 80. a začátkem 90. let došlo k revolučním změnám, demokratizaci života společnosti, v ekonomice k přechodu k tržnímu hospodářství. Byly provedeny zásadní změny vyšších organizačních struktur, došlo k osamostatnění Severočeské energetiky. Závod byl nadále hlavními výkonnými jednotkami společnosti. Pokračoval trend předchozího období a byly snižovány náklady na reprodukci základních prostředků na straně jedné, ale na straně druhé nastal prudký rozvoj ve výpočetní technice, byly budovány spojovací cesty a nasazována moderní technika. Změnila se struktura pracovníků, jejich počet se snížil. V roce 1995 začalo vylehčování některých výkonových činností s cílem snížení nákladovosti. Byly zakládány dceřiné společnosti. Jednou z největších reorganizací bylo oddělení montážních složek. Severočeská energetika Děčín se v průběhu 90. let stala akciovou společností konkrétních vlastníků. Stále více se do popředí dostávala

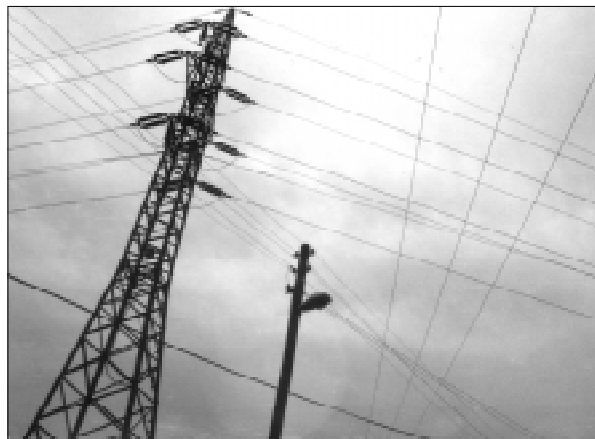
myšlenka hospodaření na trhu s energií. Obstát na trhu je podmíněno snížením nákladů a zvýšením produktivity práce. Ekonomický vývoj byl stimulem k přípravě zcela nové netradiční reorganizace uspořádání Severočeské energetiky.

■ Změny jsou nutné

K 1. lednu 2001 dojde k zániku všech čtyř závodů a dosavadní třístopňové řízení bude nahrazeno řízením procesním s divizním uspořádáním v podobě centrálního řízení. „Skončí čtyřicetiletá historie závodů. Došlo k výrazné změně společnosti, k čemuž přispěl i závod Louny. Bylo obnovení mnoho kilometrů vedení, zbudovány stovky trafostanice, postaveny nebo zrekonstruovány rozvodny, obchodní síťediska. V roce 1994 bylo na území závodů Louny, tedy v okresech Most, Chomutov a Louny, po třicetiletém úsilí ukončeno sjednocení provozovněho napětí v síti na 22 kV. Reorganizace je pro každou společnost i jednotlivce obtížná, ale chceme-li obstát, nevyhnutelná. Přejí všem pracovníkům, aby se jim práce v novém uspořádání dařila, aby Severočeská energetika byla i v budoucnosti konkurenceschopnou společností. Zároveň bych chtěl poděkovat i všem městským i obecním úřadům území okresů Louny, Most a Chomutov, starostům a dalším za spolupráci zejména při obnově našeho zařízení. Všem zákazníkům SČE přeji, aby kontakt se Severočeskou energetikou byl vždy bezproblémový a vstřícný.“ končí své ohlédnutí za historií závodů SČE Louny Josef Krulich.

Mgr. Antonín Dohnal

titulový pracovník SČE

Tisíce transformačních stanic, stovky rozvodů a kilometrů vedení nízkého i vysokého napětí - i taková může být historie jednoho podniku.

Betlémské světlo opět v Lounech

Vánoce mají zvláštní kouzlo. A mají i příběhy a pověsti, které se o nich vyprávějí. Jeden je o florentském mládci, který přisahal, že pokud se vrátí z křížové výpravy, donese do rodného města pláminek ohně z betléžky v Betlémě. Přestože mu věřilo jen málo lidí, vrátil se po třech letech před vánočním svátkem se zapálenou svící - znavený z dlouhé cesty, ale šťastný, že slib splnil. Od konce 80. let, vždy před Štědrým dnem, je od věčného světla v chrámu Narození Páně v Betlémě zapálen pláminek, který je dopraven letadlem do Vídně, kde si při slavnosti ekumenické mši betlémské světlo předávají zástupci skautských organizací z Evropy. Pláminek, který má rozžít nejen knot svíčky, ale i srdce lidí dobré vůle, pak putuje do Čech v rukou brněnských skautů a z Brna vlakem po republice.

Pravidelně od roku 1998 přivážejí skauti Betlémské světlo i do Loun. Letos ho přivezou v poledne v pátek

22. prosince a až do štedrovecerní půlnoci její budou roznášet do kostelů, lékáren a všude tam, kde o něj mají zájem. Světlo Radosti a Lásky si můžete převzít i vy - v pátek od 13 hodin na radnici, na faře církevní evangelické (ul. Českých bratří), od 16.30 do 17 hodin v vánočního stromu na náměstí Miru nebo od 17.30 hodin na mši v chrámu sv. Mikuláše. Dále bude hořet v lékárnách (dále otvírací doby) a v muzeu. V sobotu můžete Betlémské světlo získat od 14.30 do 15 hodin opět na Mírovém náměstí a o Štědrý den od 10 do 10.30 hodin před evangelickým kostelem nebo večer na půlnocních mších v evangelickém i husitském kostele. K jeho získání potřebujete pouze vlastní svíčku se závětvím či lampičku. Betlémské světýlko je poselstvem lásky, vděčnosti a pokope, přáním krásných Vánoce, ale také službou bližnímu, kterou skauti poskytují zcela bezplatně v mnoha evropských zemích.

Čapka & spol.

Lounské Vánoce dob první republiky

Psál se rok 1926 a na náměstí v Lounech stál překrásný smrk, který dodala lesní správa. Spousta barevných zárovek, pestrobarevné řetězy a květy zvyšovaly jeho ztepilost a krásu. To sami občané se členy jednotlivých spolků se postarali o jeho vzhled. Strom byl prostě náš a čekal, až přijde Štědrý den. Hned po obědě začalo korzo. Pěkně ustrojení lidé se procházeli, zdravili, přátelsky rozprávěli. Na náměstí probíhal vánoční program, zpívalo se, recitovalo, každý něco přidal. Také my školské jsme se na slavnostním dni, kdy stovky občanů zaplnily náměstí, podíleli. Přítomny byly všechny školy. I naše měla vystoupení, na které nás připravovali učitelé Karel Šolner a Antonín Mach. Po několika recitacích jsme zazpívali koledy. Jako dnes si vzpomínám na Mařenku Novákovou, která stála vedle mě. Pořád slyším, jak krásně zněl její hlasek. Poté vystoupili členové pěveckých spolků Hlahol a Sokol (k předním sólistům patřily paní Halová a Grünerová), kteří zpívali vánoční chorály. Vyvrcholením bylo, když z kostelní věže zazněly tóny „Nesem vám noviny“. To pan Horčík, povoláním školník na chlapčské škole, se ozval s křídlovkou. Ale to už zpívali všichni, co byli na náměstí. Prál bych vám aspoň jednou prožít onu neopakovatelnou atmosféru. Ke štedrovecerní večeri už tehdy patřil i řízek. Ti chudší si rybu chytli přímo v Ohři. A bohatí jedli holoubátka.

Ted už byje nevalzo do úst... Na Půlnoči bylo tak nabitó, že se do kostela sv. Mikuláše ani zdaleka nedostali všichni. Většina čekala a poslouchala venku. Tak jsme tenkrát žili my, občané Loun. Ctili jsme a vážili si toho, co nám předekové odkázali. Byla to doba, kdy si lidé zakládali na své cti a vážnosti, neboť tyto hodnoty patřily mezi nejdůležitější a jediné s nimi je šťastný a spokojený život možný.

Otakar Parma nejstarší

